

NAGY ZOLTÁN MIHÁLY

1944

*Órjög a nagyvilág, vonulnak
vert hadak
lombveszejtő őszben csüggedt
zászlók alatt.*

*Asszonyok sóhaja felbősen
kesereg,*

*gyötör a rettenet bámész
tekintetet.*

*Bámul csak a gyermek,
könnyezik*

*az anyja,
mikor a sereget ijedten
faggatja:*

*– Hová, édes lelkem, miért
mentek messze,
magunk védelmére visszatérés
lesz-e?*

*Megáll egy sebesült pihenni
keveset,
lócára hanyatlik a kiskapu
mellett.*

*Hívja a gyermeket, neki
magyarázza,
értsen belőle mind, aki
körülállja:*

*– Hány éves vagy, öcskös? Én
csak huszonhárom,
de a jövődőben arcomat
nem látom!*

*Jön a muszka, akit semmi
meg nem állít,
vele hadakozva elveszünk
egy szálig.*

*Nem térhetünk mi már vissza
többé soha,
új idő jön rátok, rútvörös
mostoha.*

*Befészkelet magát, teremt más
világot,
amilyet köztetek senki még
nem látott.*

*Szépen hangzó szavak, pompás
ígéretek
lepleznek majd abban szörnyű
rémtetteket,*

*és aki a valót világgá
kiáltja,
lesz a jussa tömlöc vagy
bolondok háza...*

*Elhallgat a honvéd, sebláz gyöttri
testét.*

*Asszonyok kérlelik: – Egy kis tejet,
tessék,
kútvíz-bűvösével gyógyítja
a lázat!*

Oldalszalonnából kéttenyérrnyit

vágnak,
 hozzá jó kenyeret, azt is bőven
 mérve,
 minek láttán könny fut a honvéd
 szemére.
 Hálálkodik balkan, aztán nyögve
 felkel:
 tovább kell mennie az űzött
 sereggel.

*

Híre-hamva nincs már
 a vánszorgó hadnak,
 róla csak a fájó emlékek
 maradtak.
 Borul a házakra sűrű sötét
 este,
 bogy a falu népét még inkább
 rettentse,
 mint az ifjú honvéd bús
 jövődölése,
 ami hajít okot
 elkeseredésre,
 égő félelemre másnap
 reggeltől,
 mikor a megszokott világrend
 összedől.

Ringó bölcső mellett, kiságy szélén
 ülve
 kicsordul befelé sok anyának
 könnye,
 rebegve álmra buzdító szép
 mesék,
 féltve a jövődőt, titkolva
 a veszélyt.
 S kik a legbölcsőbbek, mikor
 a baj beüt,

öreg atyafiak összedugják
 fejük,
 komorulnak ráncsal ékeskedő
 arcok,
 szájról szájra szállva
 a vélemény
 barsog:

– Lelketlen hatalmak főbenjáró
 vétke
 zúdít veszedelmet az ártatlan
 népre!
 Magas hivatalban megkergül az
 ember,
 akar többenél többet
 vérben forgó
 szemmel,
 dül benne a bírvágy más nép
 országára,
 pedig annak mindig szenvedés
 az ára.
 Fiaink a fronton tán mind
 odavesznek
 – a mi gondjainkra marad
 özvegy, gyermek!

*

Az ébredő új nap bátortalan
 fénye
 vést jósló jelekkel kúszik fel
 az égre:
 végig a faluban dübörög
 az utca,
 lovakon, gépeken özönlik
 a muszka.
 Nem ácsorog senki most
 a porták előtt,

szobák mélyén kuksol suttyó
gyerek, felnőtt,
gyöngye vályogfallal övezett
homályban
hiszik parány létük Isten
oltalmában.

Törékeny a remény, paták alatt
senyved,
csak így lehet hinni az Úrtól
kegyelmet.
Könyörgő pillantás
száll fel
az imával:
– Ne veszejts el, Urunk,
idegen kéz
által,
botorul ellened bármiben
vétettünk,
vérkiserkedésig
vesszőzd meg
a lelkünk,
sújtson ítéleted szent nagy
baragvással,
csak ne hagyj elveszni
idegen kéz
által!

*

Elszállnak az imák, rebbenő
nyugalom
dereng félelemtől megviselt
arcokon.
Október hónapja merül
idő-mélyre,
Erzsébet készül már
eljövetelére,
szűztiszta hófátylát szövik

égi rokkák,
kopogós hajnalok a fagyot
meghozzák,
mikor a kisbíró
fürgén pergő
dobja
támaszt újabb okot
a riadalomra:
– Közhírré tétetik, parancsba
adatik,
minden férfi, aki a faluban
lakik,
tizennyolc évestől kereken
ötvenig
a hatóság színe elé
idéztetik!
Hozzanak magukkal
báromnap
étket,
mert lesz dolga bőven a sok
férfikéznek.
Lerombolva gyáarak, hidak és
vasutak,
újjáépíteni kell azt mind
magunknak!

Szigorú a parancs, ellenkezést
nem tűr,
akárki előle kibújva
menekül,
sújt rá paragrafus bármi
rejtekhelyen,
hadbírótság előtt kell hogy majd
feleljen,
és lehet fiatal vagy akár
nagyapa,
büntetését rájuk a törvény
kiszabja:

*mind, aki parancsot
megszegni
nem átal,
bevégni életét
dörgő sortűz
által!*

*Tovább áll a hírnök egy
utcasarokkal,
ott is kikiáltja a hírt
sebbel-lobbal.
Felzúdul a falu, sírnak
az asszonyok,
a férfinép szintűgy sértetten
háborog:
– Semmit nem romboltunk,
a földdel volt dolgunk,
vetés-aratásban sokat
robotoltunk,
bármit a háború lerontott,
tönkretett,
nem vagyunk mi abban felelős
részesek!*

*Amúgy meg láthatja bárki, hogyba
nem vak:
maradt itt jóformán csak kiskorú
meg agg.
A legények, apák sokan
besorozva,
egy se jókedvében került
ki a frontra.
Ezért hát idézést a batóság
küldhet
három ígért napra csábítva
bennünket:
nem megyünk sehová, nyakunkon
a család,*

*semmibe se vesszük új urak
parancsát!*

*

*Hiszi igazságát kislegény,
nagyapa,
legyint csak mindenki ama
három napra,
de mikor plakáton, féltucatnyi
helyen
ugyanazt olvassák ékes
anyanyelven
– rogygan hitük térde, elakad
a szavuk,
nagy réműlet szárnya
csapja meg
a falut:
a kisbíró hangja ugyan
elenyészett,
dúl helyette írás lelki
békességet.*

*– Maradjunk, emberek, vagy
mégis elmenjünk?
Muszáj eldönteni, melyik a jobb
nekünk!
– összegubancolva a választás
gondja,
omlik a kemény dac puha
porhalomba.
Hevít az indulat egy izgága
ifjút:
– Hiszen csak három nap,
fél lábom
kibírjuk!
Mordul az öregek
gyanúja,
aggálya:*

– Ha csak annyi lenne – de ki
garantálja?

Felvágva már nyelve, nem bátrál
a legény,
süvit a szájából ijesztő
vélemény:

– Éppen kendtek mondják,
nem tréfálnak
ezek,
komolyan gondolják azt az
ítéletet,
buta konokságért
kiszabják
könnyedén,
amit akarbatnak
kendtek, de
sose én.
Golyó legyen jussom
bitvány
árokszálon?
Nem kérek én abból,
hiszen
alig éltem!

Koppan a szó súlya, megüti
az elmét,
nincsen szemben vele
keményebb
bölcesség.
Öreg atyafiak összesúgnak
balkan:
– Ennek a fiúnak nagyobb
igaza van!
Nagyobb igaza van, mégis
ágaskodik
a sértett önérzet koponya-
magosig,

amíg rá nem bólint
apraja és
nagyja:
aki csak érintett, elmegy
három napra.

*

„Jó” példával elől egy rongy
falubeli,
aki másnap reggel siet
jelentkezni:
– Én vagyok az első, régi
kommunista,
kezdődjék nevemmel
az önkéntes lista!
Tisztelem a törvényt, kivált
ezt az újat,
jómódot ígér az minden
nyomorultnak!
Igaz, hogy a robot, az
nem való nekem
– de másokat bajtok, erről
kezeskedem!

Beírják a nevét, utána
a többbit.
Berec bá' a listán százharminc-
ötödik,
ő a legöregebb, ötvennél több
ötlet,
és azt magyarázza, fia helyett
jött el:
– Tudjátok, három volt, kettő
odaveszett,
ennek az egynek már megkegyel-
mezzenek!
Amúgy sincs tizenennyolc, hűja
annak pár nap

– megyek én helyette építő
munkásnak.

Az írnoknak mindegy, állhat be
a sorba,
cipel hátizsákot degeszre
pakolva.

Aztán búcsúzkodnak elbiza-
kodottan:

– Háromnapi munka nekünk
meg se kottyán,
vihetnek bennünket bármilyen
robotra,
süvölvény korunktól hozzá
vagyunk szokva!
Menjetek hát baza, asszonyok,
gyermekek,
ne hulljon hiába értünk
a könnyetek!

Már a menetoszlop indulásra
várva,
mikor egy atyafi rágyújt
víg nótára.

Szépen szálló dallam talál
méltó társra,
ível a magyar szó égnek
magasába:
szerető integet a kaszonyi
hegyről,
darumadár szárnyal, visz bírt
a kedvestől...
Elbűvöl a nóta akkor is, ha
látják:
őket már
fegyveres katonák
vigyázzák.

*

Apostolok lován mennek
Beregszászig,
Bégánynál a dallam topánja
elvásik,
hallatszik már csupán talpak
dübögése,
fáradt szemek néznek csillagtalan
égre,
csak a dac világol belül
a lelkekben,
egy-egy biztató szó az ajkából
serken:
– Sebaj, kedves komám, úgyse
visszakozhatsz,
már csak az a fontos,
sose legyen
rosszabb!

Az arдай begytől egy ugrás
a város,
túl a kisvasúton hópiberaj
szálldos,
szép Erzsébet-estén mintha
áldás dölne
a macskakő-útra finom leplet
szőve.
Csakhogy letaposva a fehérség
frissen,
évődő szava most senkinek se
nincsen.
Ifjú is, öreg is áhítózza
várja:
érkezzenek már meg végre
valahára.

Megtorpannak immár nagy komor
ház előtt,

*abol idegen szó vezényel
 pihenőt,
 de csak néhány percre, míg
 a kaput nyitják,
 megismerik aztán az épület
 titkát:
 egymás hegyén-bátán gunnyaszt
 a sok férfi,
 a sötét szobákba be sem lehet
 férni,
 marad a folyosó, annak
 hideg köve,
 arra telepednek bénán
 ücsörögve.*

*

*Munkál a fáradtság, száll
 szemükre álmom,
 elbever a fejük vedlett
 hátizsákon,
 és bár zsibbad a láb, fájás
 gyötör hátat,
 feledtet gyötrelmet gyönyörű
 varázslat –
 De mikor a legszebb álmoképek
 jönnek,
 örök durva hangja
 máris zajjal
 csörtet:
 – Ébresztő, ébresztő, sorakozó
 gyorsan,
 percen belül álljon mindenki
 a sorban!*

*Jámbor jószág módján felriad
 a tömeg,
 van, aki még csak a szemét se
 törli meg,*

*kábán cibelődvé sorjáznak
 a placcra,
 várakoznak melán az újabb
 parancsra.
 De előbb a listák, falvak szerint
 írva:
 van-e vagy nincsen
 a darabszámnak
 híja?
 Számolnak az örök, jelentik
 nagy hévvel:
 valóság és lista gyönyörűen
 stimmel.*

*Állnak az emberek vigyázdba
 dermedten,
 a számlálás alatt csak a szemük
 rebben:
 – Minek ez a céció, minek
 a fegyverek,
 ennyire féltik tán a munkás-
 kezeket?
 Adják ki a munkát, lássunk
 végre neki,
 hiszen azért jöttünk, gyárat
 építeni,
 vagy ha kell, vasutat, olyan
 mindegy nekünk,
 csak ne bagyják tétlen a mi dolgos
 kezünk!*

*Néma gondolatnak
 ha lenne is
 hangja,
 naiv kívánsággal senkit
 meg nem hatna –
 Nagy csillaggal vállán lóarcú
 parancsnok*

kiált egészen más, szigorú
parancsot:
indulás zárt rendben, az útirány
Szolyva,
érkezés éjfélig a gyűjtő-
táborba,
és aki a sorból
bármilyen okkal
kilép,
varjak viszik baza
annak
balálbírét!

*

Világos a beszéd, felbőz
tekintetet,
letaglózva cammog Munkácsig
a menet.
Fordul ott a szempár öreg
várfalakra,
régie dicsőségéből a bástyák mind
rakva,
de a rontó idő foga nyoma
rajtuk,
károgva köröznek fölöttük a
varjúk.
Meddig állhatnak még, csak
az Isten tudja,
bitorló idegen már azok
lakója.

Néma messzeségben elenyész
a látvány,
feljajdul fájdalom tépett lelkek
húrján.
És már fordul az út bideg
napkeletnek,

melynek két oldalán tar fák
ijesztgetnek
életlombbüllással,
reménytelenséggel,
fásult lelki békét
dúlva zordan
széjjel.
Szalmaszállként lobban
az erős hit
lángja,
kétség csizmatalpa az elméket
hágja.

Lélek tápláléka ha megy
veszendőbe,
kiürül az ember, lesz csak test
belőle,
melynek gyomra kordul, meggyötri
az éhség,
és csak hátizsákban leli
eleségét.
Merülnek hát kezek a zsákba
könyékig,
felkutatva annak ízekkel telt
mélyit,
s eltelve azokkal megcsik
a csoda:
kizöldül a télben
létük ága-boga!

Mert ha tele a has, feszíti
az inget,
jobban bírja a láb, fürgébb
a tekintet –
Visszatérül a bit, abba
kapaszkodva
nyúlik már nagyobbra lépteiknek
hossza.

*Emelve lelkeket óvó
szárnyaira
felzúg az ajkakon bálaadó
ima,
és mire az égen csillag
haldokolna,
előttük a tábor – lent a völgyben
Szolyva.*

*

*Vibarlámpa sápadt fényénél
az árnyak
szögesdrótból ácsolt kapu előtt
állnak
ágyra, szalmazsákra bebocsátást
várva.
Hajtaná fejét mind akár
kőpárnára,
hogy a megtett útnak elviselt
gyötrelme
édes álom által lenne
elfelejtve
– de az írnok hozza, olvassa
listáját,
s őket egyesével újra
megszámlálják.*

*Hosszú a tortúra, bukik
a félbold már
a horizont alá sötét
begyhalomnál,
mikor a drótkapu mögöttük
bezárva.
Mennydörög a parancs
továbbindulásra,
dübög a puskatus görnyedő
bátakon,*

*habzik az új örök szájából
szidalom –
istállókba hajtják őket, mintha
nyáját,
amely engedelmes,
jajszóval se
lázad.*

*Rideg falak között búzló
mély sötétség
idézi fortyogó pokolnak
rémképét:
botlanak a lábak heverő
testekbe,
amelyek felnyögnek
kegyelemért
esdve,
mikor téved a talp valaki
mellére.
Dől szitok-zubatag bőrtorkúan
mérve,
könyörgő fobászok, ádá
káromlások
kérik az oltalmat, üvöltenek
átkot.*

*Állnak az „újoncok” dermedt
bámulatban,
mintha fából volna, lábuk
mozdulatlan,
csak a lelkek lombját üti-tépi,
rázza
a fetregő testek szörnyű
báborgása,
melynek sötét szárnya csapkodja
az eget,
ám ballgat az Isten, marad
a rettenet:*

kőből vetett ágyon
fekve, ülve,
állva
láttat vészmadarat
az igazak
álma.

*

Eljön másnap reggel, zúdul
a hideg fény.
Testek közt a bodály póre
kövezetén
ürülékből balmok, vizelet-
patakok,
játszik a fény rajtuk csúfos
csillanatot,
ébreszt embereket hajcsár
ordítása,
aki kelni nem bír; felsegíti
társa,
összekapaszkodva indulnak
a placcra,
abol várakoznak egyre
sokasodva.

Dideregve motyog egyikük
a sorban:
– Uramisten, bolond vagyok vagy
csak voltam?
Akárbogy számolom ittletünk
napjait,
az ígért háromból ez már
a harmadik,
letelik estére ez is
munka nélkül,
bát én azt gondolom, itt valami
készül,
becsaptak bennünket, forralnak
valamit,

mert ezek szívében a gonoszság
lakik!

Rábólint a társa mélyen
szégyenkezve:
– Miért is hallgattunk a szép
ígéretre,
mi lesz itt a sorsunk, Isten a
tudója,
lett vón' inkább jussunk
gyilkosok golyója.
Szenderegénék akkor
békén
már a sírban,
nem kellene félnünk attól, ami
itt van.
És ami lehet még,
lesz csak mindig
rosszabb,
vagyunk már prédái
baragvó
gonosznak!

Megakasztja a szót prémbundás
parancsnok,
ki a sorok előtt
érces hangon
barsog.
Fordít cingár tolmács beves
dörgedelmet,
aki azt hallgatja, még inkább
megdermed:
náci ellenségnek titulálva
bámul.
Nyögnek a sóhajok
elöl,
oldalt, hátul,
érzékelve penge-élét

*a gazságnak,
amitől a jámbor lélek is
fellázad,*

*de csak gondolatban bátor
szóvá tenni:
– Háborút szenvedtünk, elég
nekünk ennyi,
gyűlölködő köztünk
egy sem igen
akad!
Miért esnének térdre
mások bűne
alatt?
Fiaink a fronton
ha lőttek is
rátok,
visszalövdözött bőszi ármádiátok!
Vétkesek vagyunk mi, az áldott
föld népe
– miért kárboztattok minket
szünetre!*

**
Elvonul a főtiszt, vele
indulatja,
kemény parancsokat maga mögött
bagyva:
hogy ne legyen látvány csúfságos a
szemnek,
hótisztára nyalva legyenek a
termek!
Minden új érkezőt terelni
fürdőbe!
Régiék csoportját fáért
az erdőre,
vízért a folyóra! Szerszámmal*

*ellátva
menjen a maradék latrina-
ásásra!*

**
Nyírfavessző-seprű vödör hideg
vízzel
a fagyott mocsokkal ugyan debogy
bír el.
Sikálhatják buzgón, a kövön
szétkenten
visszafagy a szennylé még abban
a percben.
Marad a bűz, terjeng, bozzászokik
az orr,
nagy figyelmet arra senki nem
pazarol,
mert ha éjjel tilos menni
latrinára
– szükségét az ember úgyis bent
csinálja.*

*A táborigyűző összes
tartozéka
pár bordóból katlan, nyersfa sír
alatta,
nincs aki felszítsa, áll
a „fürdőmester”
indulattal telten szemben
a tömeggel,
s bődül, ahogy kifér torkán
a durva szó:
– Itt vagytok, gazfickók, hát akkor
harasó!
Előbb a göncöket
fertőtlenítőbe,
aztán kaptok vizet cserpákkal
egy főre!*

Nincsen apelláta, vetkőznek
 a foglyok,
 próbálják lemosni magukról
 a mocskot.
 Kevés abhoz a víz, ami épphogy
 langyos,
 összezárt tenyérrel emelve
 az archoz
 nembogy áldott hóvel frissen
 gőzölgne,
 elhűl egykettőre jegesen
 hűvösre.
 Hideg a beton is, deresek
 a falak
 – egészséges köztük atyafi
 nem marad.

Vánszorog más csoport fel
 a hegyoldalon,
 várja őket ölfa, hatalmas nagy
 halom.
 Kemény mázsza súllyal két méter
 darabja,
 jobbra-balra inog az ember
 alatta,
 emel hát a gyöngébb vékonyat
 a vállára,
 de lesújt a hajcsár botja,
 ordítása:
 – Disznó! Kak tyebe nye sztidno,
 job tvaju maty?^{*}
 Fogjál csak, vigyél csak vastagot,
 nagyobbat!

Nem messze a folyó, annak hátán
 léket

parancsszóra vágnak fényes
 fejsze-élek.
 A megtelt lajt előtt a tábor tíz
 foglya
 vonszolja a terbet, a másik tíz
 tolja,
 és ez semmiség csak ama
 szörnyűséghez,
 amit a lajt száján kiömlő víz
 végez:
 ráfagyva a nyakra, bitvány
 ruházatra
 csontrepesztő hideg a testet
 áthatja.

A latrinák helyén ásó, lapát,
 csákány
 próbálja erejét a fagy
 szilárdságán.
 Keményen visszaüt minden
 dübödtt csapás,
 két mély gödröt itt a csoport
 izzadtan ás.
 Mellüket, hátukat kiveri
 verejték,
 lucskosan borítva mindannyiuk
 testét
 előbb dideregtet, aztán gerjeszt
 magas lázat,
 vetve őket sorban kórházi
 vaságyynak.

A tábori kórház nevében
 önmaga,
 fűtetlen helyiség, nincsen
 gyógyszerzsága.

^{*} Nem szégyelled magad, b... anyád? (A szerző fordítása)

Botcsinálta orvos, két-három
szanitéc
hallgatja örvendve betegek
hörgését.
Egyenrubát visel mind
a köpeny alatt,
bogyan is szánnák meg
az atyafiakat,
így hát a betegnek nem marad
reménye,
hogy a kezük közül kikerülhet élve.

*

Napokat hord a szél hóval
kavarogva,
vegetál a tábor
sok-sokezer
foglya.
Lappadt hátizsákba már hiába
nyúlnak,
morzsa sincs már abban ébes
nyomorultnak.
Muszájságos kínnal mobón
nekiesnek
fagyott répafejből főzött híg
levesnek –
Jön aztán az undor, hasnak
csikarása,
hajtja a foglyokat ki
a latrinára,

abol fagyos deszka szolgál ülökéül,
annak magasából a gyöngébb
leszédül,
zuban jajszó nélkül alá
a mélységbe,

tarjagos mocsokba fullad sivár
léte.
És eszelős szemmel a társak
csak állnak,
dermedve mindabány béna
sóbálványnak,
végül ajkuk ballat fásult
bölcsséget:
– Többé már nem szenved – ő a
szerencsésebb...

Kevés a fagy, foglyok éhe-
szomjúsága,
arat a tifusz is
vastag rendet
vágva,
ifjak élet-szálát kaszája
naponta
metszi el hiánnyal síró
gyertyacsonkra.
Szívósabb az idős, kákabélű
ember,
viseli a sorsát nagy
önfegyelemmel,
nem csábítja kínja
bármi kétes
lötyyre,
inkább tűr éhséget gyomra
mennydörögve.

*

Sokszor három napot
megél, aki
még él,
szakad rájuk este
poklosan
sötét éj.

Nem érik meg sokan a várt
virradatot,
bodályonként reggel
tíz-tizenkét
halott
hever a világgal végképp
megbékélve,
száll iszonyat már csak
az élők szemére.
S vigyorog a hajcsár: – Lis tolyko
duenadcaty?
Eto malo, ocseny malo, job tvaju
maty!

Fa- és vízbordásra nincsen
igás jószág,
de a holttesteket lófogaton
bordják,
vetik tömegsírba, mintba
darab ölfát.
Vékony rétegben a földet rájuk
húzzák,
s ahol egy fagyott kar
mered fel az égre,
letöri az ásó szörnyű csapást
mérve –
Mert a parancs adva drákói
eréllyel:
sűrűn összerakva
bullából
több fér el!

*

Fogy a tábor népe, nincs, aki
segítsen,
de mikor azt hinné, elbagyta

az Isten,
jönnek az asszonyok, anyák és
nővérek,
cipelnek otthorról vágyott eleséget.
Örök szuronyára ügyet sem is
vetve
állnak a kapunál neki-
keseredve,
szeretteik nevét kiáltva
zokognak:
– Kedves férjem, drága fiam,
bátyám,
hol vagy?

A hívó szó előtt nincsen
drótakadály,
tiltott zónák fölött szárnyasan
tovaszáll,
érinti a fület édes
zenéjével,
megütődve figyel a szólított széjjel:
– Való vajon mindez, vagy örült
káprázat
bozza ide hangját az
édesanyámnak,
kedves asszonyomét, hajadon
húgomét,
akiktől elvალaszt ijesztő
három hét?!

Repdes a hír, terjeng, bizonyossá
érik,
sietnek a foglyok a nagy placcon
végig
látni, megölelni ki-ki
a rokonát,

^{*} Csak tizenkettő? Ez kevés, nagyon kevés,
b... anyád! (A szerző fordítása)

de sorfalat állnak előttük
katonák,
gyűlölettel töltött villogó
fegyverek
szegülnek parancsra örömük
melléne:
– Vissza, átkozottak, mars vissza
a placcra,
csomagját mindenki a szálláson
kapja!

Odaveszett reményt egymás
látására
gyógyít az eleség, babár
megdézsmálva
kerül a címzetthez, mert hogy
annak javát
örök és hajcsárok mobón
felzabálják –
Torzulnak az arcok
ünnepi
mosolyra,
beosztják az étket,
föltett kincs a morzsa.
Hálatelten szemek bittel
sugaraznak:
mégis van értelme
minden kelő napnak!

*

Otthoni ízektől friss
erőre kapva
magabízón várnak az új
virradatra,
remélik a csodát, létük menedékét,
kibűzzák magukat,
jusst se járnak

kétrét.
Honnan is tudhatnák, még csak
nem is sejtik,
fordul sorsuk másképp,
rosszabbra,
mint eddig:
megírva a lista, transzport két
nagy útra
– gyalogosan indul
a hágókon túlra.

„Biztató” a parancs,
munkát ígér végre...
Szánalmas a foglyok sápadt
röbögése:
– Éppen a legjobbkor, ostoba
sátánok,
akik tetterönket kiszípoloz-
tátok
bitvány répalével, faggyal,
betegséggel!
Most kéne dolgos két kezünknek
munkája,
mikor vagyunk vetve csúfos
döghalálra?!

Hiába a lista, bujkálnak
a foglyok
oltalomnak véelve
a fertőző blokkot,
undorral izolált rübesek
szállítását,
ahová a hajcsár
nem teszi be
lábát.
Lapulnak sebek közt a fertelmes
bűzben

létesély gondjában mélyen
elmerülten –
Van, aki maga is rühösséget színlel
ujjközökbe kapart, szappan-kente
sebbel.

Nincs menekvés másnak,
sok-sok fogolytársnak,
felsorakoztatva
már a placcon
állnak,
dörgő parancsszóra a kapu
kitárva,
meglódul a tömeg, senki se néz
hátra,
eszélős tekintet vetül csak
előre,
a Jóisten tudna olvasni
belőle
– de tán más a dolga
szemének, kezének,

hívei kínjának azért nem vet
véget.

*
Megtörve a remény, porrá zúzva
végleg,
vacogtat hiánya
áldott melegének.
Vánszorog a transzport egyre
napkeletnek,
szemben az ősökkel, akik hont
szereztek.
Veszve már az ország, a büszke
nemzetség,
barbár hitű horda
hozta el a vesztét.
Őrzi még az emlék
fényeit
a múltnak
– holt vigasszal aztán
azok is
kihunynak.